

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

**HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ ALANI
ÖZ BAKIMA DESTEK ELEMANI EĞİTİMİ
KURS PROGRAMI**

Ankara, 2018

İÇİNDEKİLER

PROGRAMIN ADI	1
PROGRAMIN DAYANAĞI	1
PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI	1
EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ.....	1
PROGRAMIN AMAÇLARI	2
PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR	3
PROGRAMIN KREDİSİ	4
PROGRAMIN SÜRESİ VE İÇERİĞİ	4
ÖZ BAKIMA DESTEK ELEMANI EĞİTİMİ KURSU MODÜLLERİ VE ZAMAN TABLOSU	4
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR.....	7
PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİ.....	7
BELGELENDİRME	8

PROGRAMIN ADI

Öz Bakıma Destek Elemanı Eğitimi

PROGRAMIN DAYANAĞI

1. 19.06.1986 tarihli ve 19139 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 3308 sayılı Meslek Eğitim Kanunu
2. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 20/04/2016 tarih ve 19 sayılı "Yaygın Eğitim Kurumları Çerçeve Kurs Programı" Kararı.
3. "Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 17.07.2017 tarihli ve 104 sayılı " Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin 53 Alanına Ait Haftalık Ders Çizelgeleri ile Çerçeve Öğretim Programları" konulu kararı."
4. 04.11.2016 tarihli ve 29878 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın "Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği"

PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI

1. (*Değ: 29.01.2018/2023404 Makam Onayı*) Ortaöğretim mezunu olmak (11.04.2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 6287 sayılı "İlköğretim Ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile zorunlu eğitimin 12 yıla çıkmasından önce ilköğretim/ortaokul mezunu olanlar)
2. (*Değ: 01.10.2018 / 17897703 Makam Onayı*) 18.08.1997 tarihli ve 23084 sayılı "İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun İle 24.03.1988 tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun"un yürürlüğe girmesinden önce İlkokul mezunu olanlar,
3. 18 yaşını tamamlamış olmak.
4. Kurs programının öngördüğü temel becerileri gerçekleştirebilecek yeterliliğe (fiziksel, psiko-motor) sahip olmak.

EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ

Kurs programının uygulanmasında eğitimciler aşağıdaki öncelik sırasına göre görevlendirilirler;

1. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca yayımlanan "Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelgeye" göre:
 - a. Sağlık Hizmetleri
 - b. Hasta ve Yaşlı Hizmetleri
 - alan öğretmeni olarak atananlar,
 - öğretmen bulunamaması durumunda öğretmen olarak atanabilecek nitelikte olanlar,
2. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca yayımlanan "Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelge" ile Sağlık Hizmetleri, Hasta ve Yaşlı Hizmetleri alanlarına kaynak teşkil eden yükseköğretim programları / fakülte mezunları.
3. Sağlık Hizmetleri ile Hasta ve Yaşlı Hizmetleri alanlarında/alanlarına kaynak teşkil eden yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyesi, öğretim görevlileri,
4. Sağlık Hizmetleri, Hasta ve Yaşlı Hizmetleri ile ilgili bölümlerden ön lisans mezunu olup en az 3 yıl meslek deneyimi olanlar öğretmen/eğitici olarak görev almalıdır.

PROGRAMIN AMAÇLARI

- Öz bakıma destek elemanı eğitimi kurs programını tamamlayan bireyin,
1. İş sağlığı ve güvenliği kurallarını uygulaması,
 2. İletişim süreci içinde iş ve sosyal hayatında iletişim araçlarını kullanarak iletişim kurması,
 3. İskelet ve kasların yapı ve işlevlerini ayırt etmesi,
 4. Etik ilke ve kurallar ile insan hakları ve hasta haklarını açıklaması,
 5. Besin öğelerini ve besin gruplarını ayırt etmesi,
 6. Yeterli ve dengeli beslenme ilkeleri doğrultusunda sağlıklı beslenmeyi ayırt etmesi,
 7. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak bakıma ihtiyacı olan bireyin kişisel bakımını yapması,
 8. Mahremiyete saygı göstererek vücut bakımı yapması,
 9. Mahremiyete saygı göstererek boşaltım ihtiyaçlarını karşılaması,
 10. Kalite standartları doğrultusunda bakıma ihtiyacı olan bireyin oda hazırlığı yapması,

11. Tekniğine uygun bakıma ihtiyacı olan bireyin transferini sağlaması,
12. Vücut mekaniklerine uygun olarak pozisyon vermeye ve verilen egzersizleri yaptırmaya yardım etmesi,
13. Beslenme ilkelerine uygun bakıma ihtiyacı olan bireyi beslemesi,
14. Yatak yaraları oluşmasını önlemeye ve koruyucu önlemler almaya yardımcı olması amaçlanmaktadır.

PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Bu kurs programını bitiren bireyin; kişi mahremiyetine özen göstererek, sağlık ve kalite kurallarına uygun bakıma ihtiyacı olan bireyin öz bakımına destek olma ile ilgili bilgi ve becerilere sahip olması amaçlanmaktadır.
2. Programın uygulanmasında ağırlıklı olarak mesleki yeterlilik kazandırmaya yöntem ve teknikler uygulanmalıdır. Anlatım, soru-cevap grup çalışması, beyin fırtınası, tartışma, araştırma, problem çözme, gösterip yaptırma, uygulama yapma gibi öğretim yaklaşımlarından programa uygun olanlarından grupta/bireysel öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmalıdır.
3. Kurs Programı, Millî Eğitim Bakanlığında görevli uzman, alan öğretmenleri ve alan uzmanları ile iş birliği içinde hazırlanmıştır.
4. Program, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı eğitim kurumlarında veya diğer kurumlarca açılan ve eğitim-öğretime uygun ortamlarda uygulanır.
5. Programın uygulanmasında gerektiğinde iş piyasasının eğitim olanaklarından faydalanılabilir.
6. Öz bakıma destek elemanı eğitimi kurs programının amaçları, içeriği ve kazanımları yoluyla kursa katılan bireylere aşağıdaki tabloda verilen değerlerin kazandırılması ve geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Değerler
Temizlik
Hoşgörü
Nezaket
Mahremiyete saygı
Doğruluk ve dürüstlük
Sabır

7. Program uygulanırken kaynak ders kitaplarının bulunmaması durumunda öğretmen/öğretici tarafından hazırlanan ders notlarından yararlanılabilir.
8. Program bitiminde sözlü, yazılı, uygulama yöntemlerinden bir veya birkaçı ile kazanımları değerlendirmeye yönelik sınavlar yapılır.
9. Kurs programı sonunda yapılacak sınavda başarılı olanlara mevzuata uygun belgelendirme yapılır.

PROGRAMIN KREDİSİ

Talim ve Terbiye Kurulunun 29.11.2013 tarihli ve 135 sayılı Kararı ile Kabul edilen “Mesleki ve Teknik Eğitimde Kredilendirme Esasları” doğrultusunda, kurs programını başarıyla tamamlayanlara **12 (on iki)** kredi verilir.

PROGRAMIN SÜRESİ VE İÇERİĞİ

Kurs programının süresi; günde en fazla 8 ders saati uygulanır. Kurs süresi toplam **305** ders saatidir. Eğitim personeli, programın teorik ve uygulama sürelerini belirler.

ÖZ BAKIMA DESTEK ELEMANI EĞİTİMİ KURSU MODÜLLERİ VE ZAMAN TABLOSU

MODÜL ADI	KAZANIM	ÖĞRENME KAZANIMLARI	SÜRE
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	İş sağlığı ve güvenliği kurallarını uygulaması	<ul style="list-style-type: none"> • İş sağlığı ve güvenliğinin amacı ve önemini açıklar. • İş kazası ve meslek hastalıklarından korunma yöntemlerini sıralayarak gerekli önlemleri alır. • Tehlikelerden kaynaklanacak risklere karşı gerekli önlemleri alır. • Acil durumlarda gerekli tedbirleri alır. 	16
İLETİŞİM	İletişim süreci içinde iş, sosyal ve kültürel hayatında iletişim araçlarını kullanarak etkili iletişim kurar.	<ul style="list-style-type: none"> • Temel iletişim araçlarını kullanarak etkili iletişim kurar. • Bireysel özelliklerini tanıyıp çeşitli aktiviteler yaparak kendini ve yeteneklerini geliştirir. • İnsan ilişkilerini düzenleyen toplumsal kurallara uygun olarak davranır. • İşletme hakkında bilgi sahibi olarak çalışma hayatında etkili iletişim kurar. 	7
İSKELET VE KASLARIN YAPI VE İŞLEVLERİ	İskelet ve kasların yapı ve işlevlerini ayırt eder.	<ul style="list-style-type: none"> • İskelet yapısını ayırt eder. • Kasların yapı ve işlevlerini ayırt eder. 	16

ETİK KAVRAMLAR VE İLKELER	Etik ilke ve kurallar ile insan hakları ve hasta haklarını açıklar.	<ul style="list-style-type: none">• Etik kavramları ve ilkeleri açıklar.• İnsan hakları ve hasta haklarının önemini açıklar.	30
BESİN ÖĞELERİ VE BESİN GRUPLARI	Yeterli ve dengeli beslenmenin öneminin bilincinde olarak besin öğelerini ve gruplarını ayırt eder.	<ul style="list-style-type: none">• Beslenme ile ilgili kavramları ayırt eder.• Besin öğelerinin sağlıklı beslenmedeki öneminin bilincinde olarak besin öğelerini ayırt eder.• Besin gruplarının sağlıklı beslenmedeki öneminin bilincinde olarak besin gruplarını ayırt eder.	22
SAĞLIKLI BESLENME	Yeterli ve dengeli beslenme ilkeleri doğrultusunda sağlıklı beslenmeyi ayırt eder.	<ul style="list-style-type: none">• Sağlıklı beslenme kurallarını açıklar.• Metabolizma, beslenme ve diyet arasındaki ilişkiyi ayırt eder.• Yeterli ve dengeli beslenmenin öneminin bilincinde olarak özel durumlarda beslenme ilkelerini ayırt eder.	36
KİŞİSEL BAKIM İHTİYAÇLARI	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak bakıma ihtiyacı olan bireyin kişisel bakımını yapar.	<ul style="list-style-type: none">• Tekniğine uygun olarak el ve yüz bakımı yapar.• Tekniğine uygun olarak ağız ve diş bakımı yapar.• Tekniğine uygun olarak saç/ sakal bakımı yapar.• Tekniğine uygun olarak ayak bakımı yapar.• Mahremiyete özen göstererek yatağa bağımlı bireyin günlük kişisel hijyenik uygulamalarını yapar.	36
VÜCUT BAKIMI YAPMA	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak ve mahremiyete saygı göstererek vücut bakımı yapar.	<ul style="list-style-type: none">• Mahremiyete özen göstererek işlem basamaklarına uygun bakıma ihtiyacı olan bireyin kıyafetini değiştirir.• Bakım ilkeleri doğrultusunda bakıma ihtiyacı olan birey mahremiyetine özen göstererek istenmeyen tüylerin temizliğini yapar/yaptırır.• Mahremiyete özen göstererek banyo yaptırmaya işlem basamaklarına uygun olarak bakıma ihtiyacı olan bireye banyo yaptırır.• Bakıma ihtiyacı olan bireyin güvenliğine dikkat ederek işlem başmaklarına uygun yatak banyosu yaptırır.• Hijyen kurallarına dikkat ederek işlem basamaklarına uygun baş banyosu yaptırır.• Hijyen kurallarına ve tekniğe uygun olarak bakıma ihtiyacı olan bireye cilt temizliği, bakımı ve masaj uygulamaları yapar.	24

BOŞALTIM İHTİYAÇLARINI KARŞILAMA	Mahremiyete saygı göstererek bakıma ihtiyacı olan bireyin boşaltım ihtiyaçlarını karşılar.	<ul style="list-style-type: none"> • Mahremiyete özen göstererek bakıma ihtiyacı olan bireye ördek -sürgü verir. • Bakım ilkeleri doğrultusunda idrar ve gaitasını tutamayan bireye bakım yapar. 	12
BAKIMA İHTİYACI OLAN BİREY İÇİN ODA HAZIRLIĞI	Kalite standartları doğrultusunda bakıma ihtiyacı olan bireyin oda hazırlığı yapar.	<ul style="list-style-type: none"> • Kalite Standartları doğrultusunda bakıma İhtiyacı olan bireyin odasını kullanıma hazır hâle getirir. • Kalite Standartları doğrultusunda yatak yapım tekniğine göre bakıma İhtiyacı olan bireyin yatağını yapar. • Güvenlik tedbirlerini alarak tekniğine uygun içinde bakıma İhtiyacı olan birey olan yatağın yapımına yardım eder. 	20
BAKIMA İHTİYACI OLAN BİREYİN TRANSFERİ	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak vücut mekaniğini koruma kurallarına uygun bakıma ihtiyacı olan bireyin transferini sağlar.	<ul style="list-style-type: none"> • Eklem ve kasları doğru kullanarak vücut mekaniğini korumaya yönelik tedbirleri alır. • Vücut mekaniğini koruma kuralları doğrultusunda işlem basamaklarına uygun bakıma ihtiyacı olan bireyi yataktan sedyeye, sedyeden yatağa alır. • Vücut mekaniğini koruma kuralları doğrultusunda işlem basamaklarına uygun bakıma ihtiyacı olan bireyi yataktan sandalyeye, sandalyeden yatağa alır. • Vücut mekaniğini koruma kuralları doğrultusunda tekniğine uygun bakıma ihtiyacı olan bireyi ayağa kaldırır ve yürütür. 	22
POZİSYON VE EGZERSİZLER	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak vücut mekaniklerine uygun pozisyon vermeye ve verilen egzersizleri yaptırmaya yardım eder.	<ul style="list-style-type: none"> • Vücut mekaniklerine uygun olarak bakıma ihtiyacı olan bireye, sağlık personelinin önerdiği pozisyonları vermeye yardım eder. • Güvenlik tedbirlerini alarak bakıma ihtiyacı olan birey için planlanan ve önerilen egzersizlerin yaptırılmasına yardım eder. 	28
BAKIMA İHTİYACI OLAN BİREYİN BESLENMESİ	Beslenme ilkelerine uygun bakıma ihtiyacı olan bireyi besler.	<ul style="list-style-type: none"> • Aspirasyona karşı önlem olarak bakıma ihtiyacı olan bireyi ağız yoluyla besler. • Beslenme ilkelerine göre bakıma ihtiyacı olan bireyi enteral yolla beslemeye yardım eder. • Hijyen kurallarına dikkat ederek enteral beslenme öncesi ve sonrası tüp ve hortumların temizliğini yapar. 	16

YATAK YARALARI VE KORUYUCU ÖNLEMLER	İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alarak yatak yaraları oluşmasını önlemeye ve koruyucu önlemler almaya yardımcı olur.	<ul style="list-style-type: none">• İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda hareketsizliğe bağlı gelişebilecek problemlerin farkında olarak bakıma ihtiyacı olan bireyi mobilize etmeye yardımcı olur.• İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri doğrultusunda hareketsizliğe bağlı gelişebilecek problemlerin farkında olarak yatak yaralarını önlemeye yardımcı olur.	20
TOPLAM KURS SÜRESİ (Ders Saati)			305

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR

1. Her modül sonrasında değerlendirme yapılmalıdır.
2. Başarım ölçütleri bilgi, beceri ve yeterlikler bazında açıklanmalıdır.
3. Ölçme ve değerlendirme faaliyetleri kursun amaçları ve kazanımları ile uyumlu olmalıdır.
4. Değerlendirme, Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği esaslarına göre;
 - Kursiyerin kendi kendine yaptığı tüm öğrenim faaliyetleri,
 - Kursiyerin performansına dayalı olarak gerçekleştirilecek sınavlar,
 - Kursiyere kurs sonunda uygulanan yazılı sınavlar, 100 puan üzerinden yapılır.
5. Değerlendirme; ders öğretmeni tarafından yazılı, sözlü, uygulamalı sınavlar ve/veya varsa ödev-projelere göre yapılmalıdır. Puanlama yapılırken teorik ve uygulamalı kısmın değerlendirmedeki ağırlığı kurs programının özelliğine göre eğitici tarafından belirlenmelidir. Birden fazla sınav şekli ile sınavı yapılan dersin puanı veya notu, bu sınavların aritmetik ortalaması ile belirlenir. Bu puan veya not, kursun başarı puan ya da notu olarak değerlendirilir.
6. Programların özelliğine göre sınavlar ve başarı değerlendirmesi bilişim teknolojisi kullanılarak da yapılabilir.
7. Kursiyerlerin sağlık durumları veya bedensel engelleri nedeniyle bazı derslerdeki sınavlar, durumlarına uygun sınav yöntemiyle yapılır.

PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİ

Programın uygulama sürecinde;

1. Ders kitabı olarak Millî Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu materyaller kullanılmalıdır.
2. Kaynak ders kitapları, bireysel öğrenme materyalleri, kaynak ders kitaplarının bulunmaması durumunda öğretmen/öğretici tarafından hazırlanan ders notları kullanılmalıdır.
3. Yararlanılacak kaynak araç-gereçlerin programın amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte öğretim, yöntem ve tekniklerine uygun olması önem taşımaktadır.
4. Yararlanılacak kaynak araç-gereçler; broşür, afiş, poster, CD, sabun, havlu, tırnak makası, kulak temizleme çubukları, nemlendirici kremler, diş fırçası, diş ipi, ara yüz fırçası, diş macunu, koruyucu önlük, abeslang, gazlı bez, özel ağız bakım solüsyonları, böbrek küvet, sakal fırçası, şampuan, saç kremi, önlük, tarak, tıraş makinası/bıçağı, makas, krem, kolonya, cımbız, kulak tamponu, leğen, tırnak fırçası, tırnak makası, günlük kişisel bakım malzemeleri, eldiven, ara bezi, yatak takımı, hijyenik ped paravan, temiz kıyafetler, kirli torbası, lif, muşamba (su geçirmez örtü) kova, derece, bit losyonu, vazelin, göz koruma bandı, bone, eldiven, kirli çöp torbası, üçgen sargı, tabure, ördek sürgü, tuvalet kâğıdı, beslenme enjektörü, önlük, böbrek küvet, hasta kaldırma aparatları, sedye, yatak, çarşaf, terlik, maket, tansiyon aleti, stetoskop, ateş ölçer, silikon yastık, simit yastık, deveboynu masa, pozisyon destek malzemeleri, yürüteç, koltuk değnekleri, dizaltı yastıkları, topuk koruyucu, ayak destek tahtası, simit halka, havalı yatak, cilt bakım malzemeleri

BELGELENDİRME

Kursu başarı ile tamamlayanlara Kurs Bitirme Belgesi, Not Döküm Çizelgesi ve talep edenlere Europass Sertifika Eki verilir.

Kursu tamamlamadan ayrılanlara başardıkları modülleri gösteren Not Döküm Çizelgesi verilir.